

Každý z nás může změnit svět k lepšímu

Petra Řoutilová

O udržitelnosti v knihovnách jsme ve zpravodaji už několikrát psali,[1] takže to rozhodně není téma nové a rozhodně by být nemělo. Udržitelnost se pomalu, ale jistě stává velkým tématem ve všech oblastech našich životů. A knihovny nejsou výjimkou.

V polovině prosince proběhla mezinárodní online konference Udržitelnost v knihovnách 2021. Konala se na závěr celoročního vzdělávacího cyklu, věnovaného právě udržitelnosti. V průběhu webinářů, workshopů a osobních setkání byla snaha nalézt tu správnou cestu k uchopení cílů udržitelného rozvoje a jejich zavedení do praxe.

Hned v úvodu bylo řečeno, že konferencí cyklus rozhodně nekončí, ale má být předělem mezi cyklem určeným pro knihovníky (2021) a cyklem určeným pro čtenáře (2022). Nastal zkrátka čas přestat si udržitelnost hýčkat pouze mezi knihovníky, ale vynést ji ven – mezi veřejnost.

V úvodní části konference zazněly zdravice a poděkování organizačnímu týmu například od Romana Giebische, který mluvil jménem SKIPu, nebo Tomáše Řeháka, ředitele Městské knihovny v Praze, odkud se konference vysílala. Další, kdo měl v úvodu slovo, byl Stanislav Štech, předseda České komise pro UNESCO, který mluvil o tom, že je potřeba pokročit od vnímání knihovny jen jako skladu knih. Je nutno ukázat, že je to něco, co dělá ze zdrojů poznání. Já osobně jsem si myslela, že to, že knihovna není jen skladem knih, je už vnímáno i širší veřejností, ale pan profesor mě opět uvrhl v pochybnosti. Další úvodní slovo, které mě osobně zaujalo, bylo slovo Ivety Hurné, ředitelky Krajské knihovny P. O. Hvězdoslava v Prešově. Paní ředitelka mluvila o začátcích jejich „Zelenej knižnice“. Líbilo se mi, že se rozhodli poučit z chyb jiných a neopakovat je. Během všech webinářů a seminářů k udržitelné knihovně si uvědomili, že už sami pro udržitelnost něco dělají, aniž si to vůbec uvědomují. U nich to byl například klub bylinkářů, který vznikl při knihovně. Tak schválně, co děláme my ostatní v knihovnách, a ani si neuvědomujeme, že tím přispíváme k cílům udržitelného rozvoje?

Další, co mě hned v úvodu zaujalo, bylo slovo Michala Broži, vedoucího informační kanceláře OSN pro ČR. Přednesl tři významné myšlenky týkající se udržitelnosti:

1. Je nutné opustit styl uvažování, že něco nejde.
2. Uvědomit si, že součástí transformace udržitelnosti jsme úplně všichni.
3. Neměli bychom podceňovat sílu dezinformací.

Po úvodních slovech nám byly nabídnuty dva bloky. Jeden se týkal klimatu a druhý vzdělávání. Já se rozhodla pro blok vzdělávání, takže těm, koho více zajímá klima, se omlouvám.

Michaela Kuříková z Centra pro otázky životního prostředí nám představila Kreativní vzdělávání pro udržitelnou budoucnost. Výstup vzešel z projektu kreativního vzdělávání na školách. Co si pod tím představíte? Jedná se o výuku, která probíhá ve spolupráci s umělci nebo profesionály z kreativních odvětví. Během jednoho roku byly zapojeny 4 třídy, 4 umělci a 4 pedagogové. V rámci projektu zkoumali, jak může kreativní učení posílit vzdělávání pro udržitelnost. Blíže se na projekt můžete podívat zde: <https://www.spkv.education/cz/projekty/vzdelavani-pro-budoucnost>.

Petra Gajová ze společnosti ARPOK, o. p. s., nás seznámila s metodickými materiály věnujícími se globálnímu rozvojovému vzdělávání. Formou praktické ukázky nám předvedla, co metodické materiály nabízejí učitelům ZŠ a SŠ a všem, kteří chtějí začleňovat globální témata do výuky. Materiály je možné si prohlédnout, zakoupit za poštovné či volně stáhnout na této stránce: <https://eshop.arpok.cz/>.

Zuzana Schreiberová z Multikulturního centra Praha, z. s., přednesla příspěvek Jak na multikulturní vzdělávání po uprchlické krizi? Multikulturní výchova po uprchlické krizi začala být vnímána kontroverzně. Multikulturní centrum se rozhodlo na problém podívat jinak a šli cestou prevence předsudků a stereotypů. Více se dozvíte na stránkách centra <https://mkc.cz/>.

Posledním příspěvatelem z této skupiny byl Jiří Kulich ze Střediska ekologické výchovy SEVER. Pracují dlouhodobě s místně zakotveným učením a realizují program Škola pro udržitelný rozvoj. Co je místně zakotvené učení? Je to učení vázané na místo, založené na učení o místě, v místě, pro udržitelný život v místě a světě. Učení skrze místo. Více se dozvíte zde: <https://www.skolaprozivot.cz>.

Po přestávce si už pro nás organizátoři konference připravili další blok a další rozhodování, co nás zajímá nejvíce. K výběru byla témata tři – Půda, krajina, jídlo; Město a obec; Knihovny a knihy. Já, vzděláním knihovnice, jsem se podle očekávání připojila ke skupině poslední, tedy ke Knihovnám a knihám.

S prvním příspěvkem se představila Veronika Benešová Hudečková z nakladatelství Verzone a knihkupyně platformy Knihex. A právě platforma Knihex připravuje katalog malých nakladatelů a nezávislých knihkupců. Má být spojujícím kanálem mezi malými nakladateli a knihovnami. Katalog je právě ve vývoji. Spuštění je plánováno v polovině roku 2022.

Další příspěvek Udržitelnost v MZK nám představila Petra Chaloupková. Mluvila o tom, co pro Moravskou zemskou knihovnu znamená udržitelnost a co pro udržitelnost konkrétně dělají – přes architekturu budovy, vzdělávání, třídění odpadů až po vznik pracovní skupiny pro udržitelnost.

Z Městské knihovny Žatec se slova chopila Veronika Košťáková a představila nám jejich program Zelená knihovna. Co mě opravdu zaujalo, byl jejich vermikompostér, v němž zpracovávají veškeré bioodpadky a kompostem poté přihnojují květiny v knihovně. Dalšími zajímavými aktivitami jsou semínkovna, hmyzí domečky nebo bylinkový truhlík, určený pro vzdělávání. Druhým zahraničním hostem konference byla Andrea Froncová z Bratislavského regionálního ochrannářského sdružení BROZ, která nám představila dětskou pohádkovou knihu o ochraně přírody *Príbehy z lúk a mokradí*.

Hravější lidi zaujme jistě příspěvek Jolanty Svobodové, která v rámci Kreativní laboratoře KISK FF MU vyvinula deskovou hru Mikrostopa. Cílem hry je dosažení uhlíkové neutrality. Na hru se můžete podívat zde: <https://udrzitelna.knihovna.cz/pro-knihovny/od-student%C5%AF-kreativn%C3%AD-laborato%C5%99e-kisk>.

Posledním, kdo představil svůj příspěvek, byl Marek Mencl z organizace Pábení, s. r. o., která navrhuje služby a mění chování organizace. Pomáhají organizacím, aby se zaměřily na cíle udržitelného rozvoje.

Závěrem lze říci, že celorepubliková kampaň roku 2021 se zdárně dostala do svého závěru a přinesla své ovoce. Alespoň já osobně si nyní dokážu pod pojmem „udržitelnost“ představit konkrétní věci. Já věřím, že nejenom v naší knihovně nyní probíhají schůzky a debaty na téma, jak se k udržitelnosti více přihlásit. Jak docílit toho, aby se mezi regály s knihami vešel například vermikompostér či semínkovna. Jak lépe zacházet s osvětlením či vodou. Věřím, že my knihovníci na to všechno přijdeme a přispějeme tak svojí troškou k cílům udržitelného rozvoje.

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

[1] ŘOUTILOVÁ, Petra. Udržitelnost v knihovnách. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, **31**(2), 16-17. ISSN 0862-9366.

BUCHTOVÁ, Vladimíra. Udržme se... už potřetí... *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, **31**(2), 47-49. ISSN 0862-9366.